

ประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

**ChakPhra Tradition : Integration to Promote Learning Management in
Social Studies Subjects religion and culture Ban Khlong Khut
School Satun Primary Educational Service Area Office**

ฤทัยพรรณ ทองจับ และ ในตะวัน กำหอม

วิทยาลัยทองสุข

Rutaiphan Thongjab and Naitawan Kumhom

Thongsuk College, Thailand

Corresponding Author, E-mail : ntawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีชักพระและเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้รู้คือกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านประวัติศาสตร์ประเพณีวัฒนธรรมพิธีกรรมสังคม 2. กลุ่มผู้ปฏิบัติคือครูนักเรียนชาวบ้านผู้ที่เคยเข้าร่วมงานประเพณีชักพระ 3. กลุ่มบุคคลทั่วไปคือประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยร่วมในงานประเพณีชักพระ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรมโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการศึกษาพบว่าประวัติความเป็นมาพิธีกรรมวัฒนธรรมสังคมประเพณีชักพระ นำบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5 ขั้นตอนคือ 1.การบริหารจัดการการเรียนการสอน 2. การจัดรายวิชา 3. การจัดการเรียนการสอน 4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ตีความประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง 5. การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียนแสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในประเพณีชักพระนักเรียนกลุ่มสาระ

* วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 23 กันยายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2564

Received: August 29, 2021; Revised: September 23, 2021; Accepted: September 24, 2021

เรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมรายวิชาประวัติศาสตร์เข้าใจหวงแหนประเพณีท้องถิ่นและผ่านเกณฑ์
การประเมินทุกคน

คำสำคัญ : ประเพณีชักพระ; การบูรณาการ; การส่งเสริมการเรียนรู้

Abstracts

The purpose of this study was to study the history of Chak Phra tradition and to promote integrated learning management to promote learning management in social studies, religion and culture.

The specific population and sample consisted of 1. Knowledge group is a group of people who have insights into history, traditions, culture, rituals, society. 2. The group of practitioners were village teachers and students who had attended the Chak Phra Festival. 3. The general public is the general public who have known or participated in the Chak Phra festival. In this study, the researcher used a qualitative cultural research method using data collection tools such as surveys, interviews, observation forms, small group meetings and workshops.

The results of the study revealed that the history of ceremonies, culture, society, traditions of Chak Phra Bring the integration of learning management for social studies, religion and culture subject groups in 5 steps: 1. Teaching and learning management. 2. Organizing the course 3. Teaching and learning management 4. Teaching and learning activities using a historical 5-step method as follows 1) Set the point 2) collect evidence 3) Analysis, interpretation, evaluation of evidence 4) Summarize the facts. 5) Present the facts. 5. Assessment From the examination of students' work, it was shown that the students had a good understanding of the five steps of historical methods by integrating ChakPhra traditions and were able to bring historical stories. in the ChakPhra tradition students of social studies group religion and culture History course, understanding and cherishing local traditions and passed the assessment criteria for everyone.

Keywords: Chakphra Tradition; Integration; Promoting Learning

บทนำ

สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่ศึกษารายวิชาเพิ่มเติมภูมิปัญญาท้องถิ่น สมรรถนะหลักสูตรส่งเสริมศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและ ประสพการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจเกี่ยวกับภูมิ ปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการสื่อสารเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆการเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสาร ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มี ต่อความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ความสามารถในการ

คิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบสามารถวางแผนและออกแบบวัฏกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถจัดการและ บริหารธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประเมินประสิทธิผลบนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ อย่างลึกซึ้งในทฤษฎีหลักการและเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ นานไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและการวางแผนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการ จัดการธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการ แก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เผชิญในการปฏิบัติการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่าง สร้างสรรค์และถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผลคุณธรรมและของข้อมูลสารสนเทศเข้าใจ ความสัมพันธ์และปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแสวงหาความรู้ประยุกต์ใช้ความรู้ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อ ศักยภาพในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนากระบวนการต่างๆจากการฝึกปฏิบัติทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการ จัดการธุรกิจภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลการจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่างๆอย่างเหมาะสมมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อมและ การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการ จัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและ ใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆและมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีตลอดจนติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการ เรียนรู้การสื่อสารการทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม (กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาวัฒนธรรม, 2563 : 16)

จากยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่ให้ความสำคัญกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่าง บูรณาการและเป็นองค์รวมรวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ภายใต้กระแส การพัฒนาที่ต้องการความมั่นคงอย่างยั่งยืนในอนาคตจำเป็นอย่างยิ่งที่เศรษฐกิจไทยต้องถูกปรับโครงสร้างไปสู่ ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรมซึ่งใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีพื้นฐาน สำคัญอยู่ที่การใช้องค์ความรู้การศึกษาการสร้างสรรคงานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับ เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่บนรากฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2553 : 2-4) การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต้องหาวิธีการสร้างมูลค่าจากภูมิ

ปัญญาท้องถิ่นที่เดิมมีแต่คุณค่าซึ่งเป็นแนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือกล่าวได้ว่าต้องมีภูมิปัญญาก่อนจึงเกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เนื่องจากแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้การสร้างสรรคงานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การส่งสมความรู้ของสังคมเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดขอบเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยแยกเป็น4กลุ่มคือการสืบทอดทางวัฒนธรรม ศิลปะสื่อและงานสร้างสรรค์

ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในกลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรม ซึ่งมีกลุ่มย่อยหนึ่งที่สำคัญคือกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ต้องอาศัยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดขายหรือสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆประกอบการเรียนรู้การสัมผัสการชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงามทางวัฒนธรรมคุณค่าทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนจากสถานที่นั้นๆรวมถึงกิจกรรมต่างๆและสินค้าและบริการที่สามารถแสดงเรื่องราวในการพัฒนาสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมองค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคมโดยสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละยุคสมัย (กาญจนา แสงลัมสุวรรณ และ ศรีนยา แสงลัมสุวรรณ, 2555 : 139-146)

ชักพระหรือลากพระเป็นประเพณีทางพุทธศาสนากระทำกันหลังจากวันมหาปวารณาหรือวันออกพรรษา 1 วันซึ่งตรงกับวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 โดยพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือหรือล้อเลื่อนแล้วแห่แหนชักลากไปตามลำน้ำหรือตามถนนหนทางท้องถิ่นโดยผู้ริมน้ำหรือมีลำคลองก็มีการชักพระทางน้ำถ้าทางไกลลำคลองก็มีการพระทางบกเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชาและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ประเพณีนี้สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในประเทศอินเดียตามลัทธิศาสนาพราหมณ์ที่นิยมเอาเทวรูปแห่แหนในโอกาสต่างๆเช่นการแห่เทวรูปพระอิศวรการแห่เทวรูปพระนารายณ์ เป็นต้นต่อมาชาวพุทธจึงนำเอาประเพณีนี้มาปรับให้เข้ากับพุทธตำนานว่าพระพุทธรูปทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียริณี ณ ปามะม่วงกรุงสวตธิซึ่งเป็นฤดูพรรษาพอดีพระองค์เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์ด้วยมีพระประสงค์จะแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาซึ่งขณะนั้นจุติเป็นเทพสถิตอยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพแล้วเสด็จกลับมนุษยโลกในวันขึ้น15ค่ำเดือน11ชาวเมืองต่างปลาบปลื้มจึงมารับเสด็จและอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประทับบุษบกที่เตรียมไว้แล้วแห่แหนไปยังที่ประทับของพระพุทธรูปจากเหตุการณ์ครั้งนั้นจึงเกิดเป็นประเพณีชักพระสืบมาเมื่อสมัยพุทธกาลและมีการสร้างพระพุทธรูปขึ้นพุทธศาสนิกชนจึงนำพระพุทธรูปมาแห่สมมติแทนพระพุทธรูปจนกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันมา (ธนสันต์ ปานแก้ว และ รงค์ บุญสวยขวัญ, 2557 : 114-123)

อย่างไรก็ตามขณะนี้ประเพณีชักพระกำลังเผชิญกับความเสื่อมถอยอันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆได้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สนใจและหันไปสนใจสิ่งที่เป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆมากกว่าการเที่ยวงานประเพณีด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระและนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของประเพณีในท้องถิ่นซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้เรื่องวิธีการทางประวัติศาสตร์คือการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหัวข้อการรวบรวมข้อมูลตรวจสอบข้อมูลจัดลำดับข้อมูลการนำเสนอโดยการศึกษาประเพณีในท้องถิ่นครั้งนี้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนเน้นการจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามให้นักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีพระชักพระ
2. เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความรู้ในงานประเพณีชักพระมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ประชากร

ประชาชนในตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้านประวัติศาสตร์ประเพณีวัฒนธรรมพิธีกรรมสังคมที่เกี่ยวกับประเพณีชักพระตำบลคลองขุดอำเภอเมืองจังหวัดสตูลจำนวน 10 คน ประชาชนท้องถิ่น ผู้อาวุโสหรือ ผู้มีความรู้ในท้องถิ่น (จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง) ได้แก่ พระผู้รู้ประจำท้องถิ่นที่เป็นที่นับถือของชุมชนครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนนักวิชาการอิสระผู้นำชุมชนกำนันผู้ใหญ่บ้าน

1.2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ครุภัณฑ์นักเรียนชาวบ้านผู้ที่เคยเข้าร่วมงานประเพณีชักพระตำบลคลองขุดอำเภอเมืองจังหวัดสตูลจำนวน 30 คน (จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง)

1.2.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) ได้แก่ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยร่วมในงานพระเพณีชักพระตำบลคลองขุดอำเภอเมืองจังหวัดสตูลหรือจังหวัดใกล้เคียงจำนวน 10 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559 : 53-56)

1. แบบสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลฉบับที่ข้อมูลโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆดังนี้สำรวจสภาพพื้นที่สำรวจเส้นทางการเดินทางสำรวจวิถีชีวิตชาวบ้านสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำสำรวจพื้นที่การท่องเที่ยวทางบกสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้สัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภาษา ประเพณีพิธีกรรม ศิลธรรมจริยธรรม สุนทรียศาสตร์ อาหารการกินและการแต่งกาย โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถามปรับปรุงจาก (ขวัญธิรัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์, 2562 : 120-133) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวความคิดและความมุ่งหมายของการวิจัยแบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาความเชื่อประเพณีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเพณีที่ปฏิบัติกันสืบต่อมาของพระเพณีชักพระ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จากผู้รู้ (Key Informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่องพระเพณีชักพระ: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูลเพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามข้อมูลรายละเอียดต่างๆดังนี้ประวัติชุมชนในอดีตและสภาพปัจจุบันของชุมชนวิถีชีวิตภาษาความเชื่อประเพณีพิธีกรรมศิลปธรรมจริยธรรมสุนทรียศาสตร์อาหารการกินการแต่งกาย

3. แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุดดังนี้

3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชนโดยร่วมทำกิจกรรมสังเกตเกี่ยวกับบริบททางด้านวัฒนธรรม พระเพณีชักพระ

3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่วงนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น วิถีชีวิต ภาษา ความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรม ศีลธรรม จริยธรรม สุนทรียศาสตร์ อาหารการกินและการแต่งกาย

4.การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่คือกลุ่มผู้รู้ผู้นำชุมชนครูกำนันผู้ใหญ่บ้านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยการประชุมร่วม1ครั้งเพื่อจัดงานพระเพณีชักพระของชุมชน

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษากำนันพื้นที่คือกลุ่มผู้รู้ผู้นำชุมชนครูกำนันผู้ใหญ่บ้านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5-10 คนในการประชุมเชิงปฏิบัติการจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

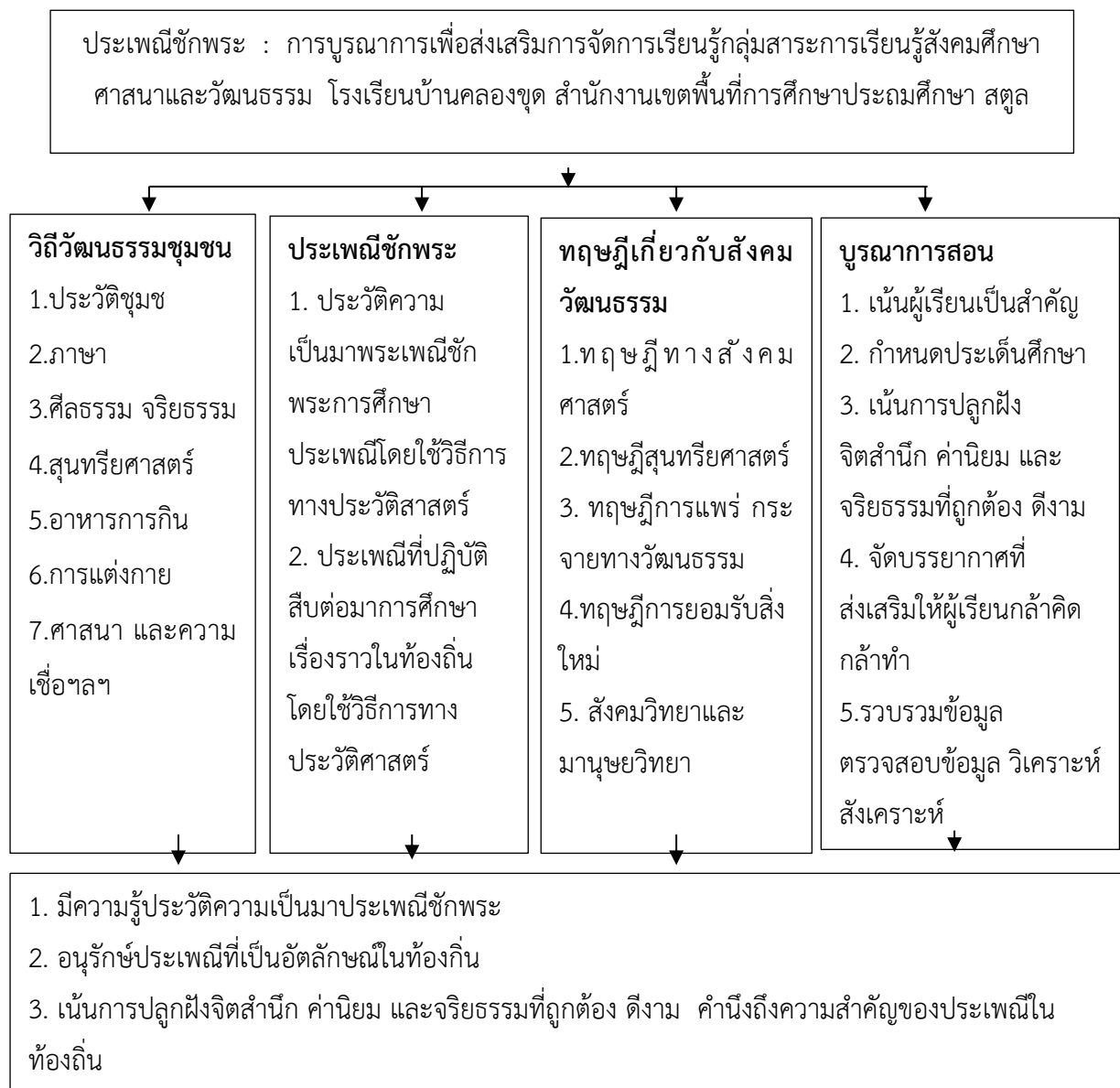
การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจดบันทึก การอัดเทปและการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Inductio) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559 : 53-56)

4.1 การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาพัฒนาตลอดทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและชนบประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีเพื่อมาอธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูล ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2553 : 2-4) และ ขวัญธิธรรม ทัพย์บุญทรัพย์ (2562 : 39)

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระจากพุทธประวัติกล่าวว่าวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์สู่โลกมนุษย์แล้วหลังจากได้เสด็จขึ้นไปเทศนาโปรดพระพุทธานุชาตามสวรรค์ชั้นดุสิตตลอดพรรษาคือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษาพระองค์เสด็จลงมาตามบันไดแก้วบันไดทองและบันไดเงินซึ่งบันไดทั้ง 3 ทอดลงมายังประตูนครสังกัสสะเมื่อเสด็จถึงประตูเมืองเป็นวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 อันตรงกับวันออกพรรษาพุทธบริษัททั้งหลายทราบข่าวต่างมากอยด้นรับเสด็จเพื่อจะตักบาตรถวายภัตตาหารดอกไม้ธูปเทียนซึ่งเป็นที่มาของประเพณี “ตักบาตรเทโว” ในขณะที่บางคนไม่สามารถเข้าถวายภัตตาหารได้เพราะจำนวนคนที่ถวายภัตตาหารมีมากมายแต่ด้วยศรัทธาของผู้ที่เข้าไม่ถึงพระพุทธร่องค์จึงเกิดประเพณีทำขนมชนิดหนึ่งขึ้นเป็นขนมที่ห่อด้วยใบไม้เรียกว่า “ขนมต้ม” หรือห่อต้มหรือห่อปัดสำหรับโยนจากระยะไกลเข้าไปถวายได้ทั้งนี้ในความจริงอาจเป็นเพื่อสะดวกในการนำไปทำบุญเพราะสามารถเก็บรักษาไว้นานและสะดวกต่อการรับประทานเวลาหิวขณะลากพระดังนั้นขนมต้มจึงถือเป็นขนมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำเทศกาลประกอบด้วยเรือพระเรือพระคือเรือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดิษฐ์ตกแต่งเป็นรูปเรือวางบุษบกหรือชาวใต้เรียกว่า “นม” “ยอดนม” หรือ “นมพระ” สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานใช้สำหรับชักลากในวันเทศกาลออกพรรษาถ้าใช้ทางน้ำเรียก “เรือพระน้ำ” ถ้าใช้ทางบกเรียก “เรือพระบก” จะใช้รถหรือล้อเลื่อนมาประดิษฐ์ตกแต่งให้เป็นรูปเรือ (เรือพระเป็นสัญลักษณ์ในงานประเพณีชักพระของชาวใต้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวบ้านถือเป็นหัวใจสำคัญในงานประเพณีชักพระที่ทุกวัดจะต้องเตรียมการทำเรือพระล่วงหน้าให้สวยงามไม่น้อยหน้าเรือพระจากวัดอื่นๆ เรือพระเป็นงานศิลปกรรมที่ผสมผสานทั้งงานด้านสถาปัตยกรรมประติมากรรมและจิตรกรรมล้วนเกิดจากภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นที่สร้างสรรค์ผลงานขึ้นในแง่ของความสุนทรีย์ทางศิลปะต่างๆ การจัดทำเรือพระในอดีตนั้นเป็นการระดมความศรัทธาของบรรดาช่างศิลปะเข้ามาร่วมกันทำเรือพระอย่างสุดฝีมือส่วนบรรดาชาวบ้านจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งด้านปัจจัยและกำลังใจงานศิลปะในเรือพระจึงเป็นงานที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านเป็นการแสดงออกอย่างอิสระและเกิดจากความกลมเกลียวสามัคคีของคนในหมู่บ้านเป็นการอนุรักษ์ศิลปะและประเพณีอย่างแท้จริง

เรือพระคือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดับตกแต่งให้เป็นรูปเรือแล้ววางบุษบกซึ่งภาษาพื้นเมืองของภาคใต้เรียกว่า “นม” หรือ “นมพระ” ยอดบุษบกเรียกว่า “ยอดนม” ใช้สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานแล้วลากในวันออกพรรษาลากพระทางน้ำเรียกว่า “เรือพระน้ำ” ส่วนลากพระทางบกเรียกว่า “เรือพระบก” สมัยก่อนจะทำเป็นรูปเรือให้คล้ายเรือจริงๆ และต้องทำให้มีน้ำหนักน้อยที่สุดจึงใช้ไม้ไผ่สานมาตกแต่งส่วนที่เป็นแคมเรือและหัวท้ายเรือคงทำให้แน่นหนาทางด้านหัวและท้ายทำองคคล้ายหัวและท้ายเรือแล้วตกแต่งเป็นรูปพญานาคใช้กระดาดสีเงินสีทองทำเป็นเกล็ดนาคกลางลำตัวพญานาคทำเป็นร้านสูงราว 1.50 เมตรเรียกว่า “ร้านม้า” ส่วนที่สำคัญที่สุดคือบุษบกซึ่งแต่ละที่จะมีเทคนิคการออกแบบบุษบกมีการประดิษฐ์

ประดิษฐ์อย่างหลากหลายหลังคาบุษบกนิยมทำเป็นรูปจตุรมุขตกแต่งด้วยหางหงส์ข้อฟ้าใบระกาและทุกครอบครัวต้องเตรียม "แท่งต้ม" เตรียมหาในกระพ้อและข้าวสารข้าวเหนียวเพื่อนำไปทำขนมต้ม "แขวนเรือพระ

ภาพ เรือพระ

พิธีกรรม

1.1 การแตงนมพระ

นมพระหมายถึงพนมพระเป็นพาหนะที่ใช้บรรทุกพระลากนิยมทำ๒แบบคือลากพระทางบกเรียกว่านมพระลากพระทางน้ำเรียกว่า "เรือพระ" นมพระสร้างเป็นร้านม้ามี่ไม้สองท่อนรองรับข้างล่างทำเป็นรูปพานาคมีล้อ๔ล้ออยู่ใต้ตัวพานาคร้านม้าใช้ไม้ไผ่สานทำฝาผนังตกแต่งลวดลายระบายสีสวยงามประดับด้วยผ้าแพรสีธงริ้วธงสามชายธงราวธงยืนห้อยระยงประดับต้นกล้วยต้นอ้อยทางมะพร้าวดอกไม้สดทำอุบะห้อยระยามีต้มห่อด้วยใบพ้อแขวนหน้านมพระตัวพานาคประดับกระจกแวววาวสีสวยงามพระแขวนโพนกลองระฆังฆ้องด้านหลังนมพระวางเก้าอี้เป็นที่นั่งของพระสงฆ์ยอตนมอยู่บนสุดของนมพระได้รับการแต่งอย่างบรรจงดูแลเป็นพิเศษเพราะความสง่าได้สัดส่วนของนมพระขึ้นอยู่กับยอตนมการตกแต่งเรือพระและนมพระ(บุษบก) แต่ละวัดต่างก็พยายามตกแต่งกันอย่างวิจิตรบรรจงเป็นพิเศษนมพระนับเป็นส่วนสำคัญที่สุดของเรือพระหลังคานมพระนิยมทำเป็นรูปจตุรมุขหรือจตุรมุขซ้อนตกแต่งด้วยหางหงส์ข้อฟ้าใบระกาตัวลายองกระจิงฐานพระบัวปลายเสาคันทวยเสานมพระใช้กระดาสีแกลลวดลายปิดหรือแกะสลักไม้อย่างประณีตงดงามยอตนมพระจะเรียกชะลูดปลายสุดมักใช้ลูกแก้วฝังเมื่อต้องแสงแดดจะทอแสงระย้าการสร้างนมพระหรือบุษบกสำหรับลากพระบกส่วนใหญ่นิยมสร้างบนร้านไม้ซึ่งประกอบติดแน่นอยู่บนไม้สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่สองท่อนที่รองรับช่วงล่างไม้สองท่อนนี้สมมติเป็นพานาคทางด้านหัวและท้ายทำอนคล้ายหัวเรือและท้ายเรือบางที่ทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาคหรือสัตว์อื่นๆถ้าทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาคที่ลำตัวนาคมักประดับด้วยกระจกต่างๆร้านไม้กลางลำตัวนาคซึ่งใช้สำหรับวางบุษบกมักจะสร้างสูงราว 1.50 เมตรนมพระหรือบุษบกบนร้านไม้ที่สร้างอย่างประณีตใช้สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปที่เรียกว่าพระลากรอบๆนมพระจะประดับประดาด้วยธงผ้าแพรสี นอกจากนี้ยังมีธงราวธงยืนห้อยระยงและเครื่องประดับต่างๆเช่นอุบะดอกไม้แท่งระย้าย้อยต้น

กล้วยตันอ้อยมะพร้าวเป็นต้นด้านหน้ามพระนอกจากจะตั้งบาตรสำหรับตัมจากผู้ทำบุญแล้วมักจะตั้งธรรมาสน์หรือเก้าอี้สำหรับพระสงฆ์ผู้ควบคุมดูแลการลากพระได้นั่งส่วนด้านหลังของนมพระมีโพน (กลองเพล) ฆ้องโหม่งฉิ่งฉาบซึ่งใช้สำหรับประโคมที่ด้านหน้าของหัวเผ่หรือนาคทั้งสองมีนาคขนาดใหญ่พอกำรอบยาวประมาณ 30 เมตรผูกอยู่ข้างละเส้นเชือกนี้สำหรับให้ชาวบ้านลากพระถ้าหากการลากพระนั้นเป็นการลากบนถนนหรือพื้นที่เรียบนิยมทำล้อ4ล้อที่ใช้ตัวนาคทั้งสองข้างด้วยเพื่อจะได้ไม่ต้องออกแรงในการลากพระมากนัก แต่ถ้าผ่านที่ไม่เรียบหรือผ่านทุ่งนาที่ไม่นิยมใส่ล้อแต่จะคงตามแบบเดิมไว้สำหรับในปัจจุบันนิยมทำเรือพระบกบนรถยนต์เป็นส่วนใหญ่เพราะสะดวกต่อการชักลากการสร้างเรือพระเพื่อใช้ลากพระทางน้ำการเตรียมการไม่แตกต่างจากเรือพระที่ใช้ลากพระทางบกอาจใช้เรือลำเดียวตั้งนมพระกลางลำเรือแล้วใช้ฝีพายเรือพระหรือใช้เรือขนาดใหญ่3ลำมาเรียงกันผูกให้เรือติดกันอย่างมั่นคงแล้วใช้ไม้กระดานวางเรียงให้เต็มลำเรือทั้งสามลำเพื่อเป็นพื้นราบสำหรับวางร้านไม้และบุษบกตรงกลางลำตกแต่งเรือพระและนมพระด้วยแพรพรรณกระดาดาสีธงทิวและต้นไม้มิที่นึ่งสำหรับพระภิกษุผู้ควบคุมและมีเครื่องดนตรีสำหรับประโคมเช่นเดียวกับในเรือพระบกส่วนที่หัวเรือพระมีเชือกนาคเท่ากับของเรือพระบกผูกไว้สำหรับให้เรือชาวบ้านมาช่วยกันลากพระพุทธรูปที่นิยมใช้ในพิธีลากพระนิยมใช้ปางอุ้มบาตรแต่มีหลายท้องถิ่นนิยมใช้ปางคันธารราษฎร์ซึ่งเป็นปางขอฝนที่ใช้ในพิธีพิธีพืชมงคลของภาคกลางแต่บางวัดใช้พระพุทธรูปปางห้ามสมุทรและปางอื่นๆนอกจากนี้อาจจะใช้ 1 องค์ 2 องค์ หรือ 3 องค์ก็ได้

1.2 การอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระ

พระลากคือพระพุทธรูปยืนแต่ที่นิยมคือพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 พุทธบริษัทจะสงฆ์น้ำพระลากเปลี่ยนจิวแล้วอัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนนมพระแล้วพระสงฆ์จะเทศนาเรื่อง การเสด็จไปดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้าตอนเช้ามีดในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ชาวบ้านจะมาตักบาตรหน้ามพระเรียกว่าตักบาตรหน้าล้อเสร็จแล้วจึงอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระในตอนนี้อาจจะทำ พิธีทางไสยศาสตร์เพื่อให้การลากพระราบรื่นปลอดภัย

1.3 การลากพระ

ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น2สายเป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชายโดยใช้โพน (ปัด) ฆ้องระฆังเป็นเครื่องตีให้จังหวะเร้าใจในการลากพระคนลากจะเบียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้องบทลากพระเพื่อผ่อนแรง

2. การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีประกอบตามหลักการศึกษาทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประกอบด้วย5องค์ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทาง

ประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าประสงค์ของโรงเรียนบ้านคลองขุดพร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาชี้แนะและสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด

2.2 การจัดรายวิชาการเรียนการสอนโดยการจัตรายวิชาการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนการวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา

2.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ศาสนาและวัฒนธรรม

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิตการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยการมีส่วนร่วมกับการชุมชนการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าการกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนักและเข้าใจสำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ตีความประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง

2.5 การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียนและการเข้าร่วมประเพณีชักพระของนักเรียนแสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในหัวข้อประเพณีชักพระในภาพรวมนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมรายวิชาประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

ภาพ การเข้าร่วมลงพื้นที่ พระเพณีชักพระ

อภิปรายผลการวิจัย

ประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระจากพุทธประวัติกล่าวว่าวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์สู่โลกมนุษย์แล้วหลังจากได้เสด็จขึ้นไปเทศนาโปรดพระพุทธรูปมารดาณสวรรค์ชั้นดุสิตตลอดพรรษาคือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษาพระองค์เสด็จลงมาตามบันไดแก้วบันไดทองและบันไดเงินซึ่งบันไดทั้ง 3 ทอดลงมายังประตูนครสังกัสสะเมื่อเสด็จถึงประตูเมืองเป็นวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 อันตรงกับวันออกพรรษาพุทธบริษัททั้งหลายทราบข่าวต่างมากอยด้นรับเสด็จเพื่อจะตักบาตรถวายภัตตาหารดอกไม้ธูปเทียนซึ่งเป็นที่มาของประเพณี“ตักบาตรเทโว”สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุทิตพงศ์ ชูจิตต์ (2561 : 85) เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ต่อการมีส่วนร่วมในการสงวนรักษาประเพณีชักพระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าวว่าในขณะที่บางคนไม่สามารถเข้าถวายภัตตาหารได้เพราะจำนวนคนที่ถวายภัตตาหารมีมากมายแต่ด้วยศรัทธาของผู้ที่เข้าไม่ถึงพระพุทธรูปจึงเกิดประเพณีทำขนมชนิดหนึ่งขึ้นเป็นขนมที่ห่อด้วยใบไม้เรียกว่า“ขนมต้ม”หรือห่อต้มหรือห่อปัดสำหรับโยนจากระยะไกลเข้าไปถวายได้ทั้งนี้ในความจริงอาจเป็นเพื่อสะดวกในการนำไปทำบุญเพราะสามารถเก็บรักษาไว้ได้นานและสะดวกต่อการรับประทานเวลาหิวขณะลากพระดังนั้นขนมต้มจึงถือเป็นขนมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำเทศกาลประกอบด้วยเรือพระเรือพระคือเรือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดิษฐ์ตกแต่งเป็นรูปเรือวางบุษบกหรือชาวใต้เรียกว่า“นม” “ยอดนม”หรือ“นมพระ”สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานใช้สำหรับชักลากในวันเทศกาลออกพรรษาถ้าใช้ทางน้ำเรียก“เรือพระน้ำ”ถ้าใช้ทางบกเรียก“เรือพระบก”จะใช้รถหรือล้อเลื่อนมาประดิษฐ์ตกแต่งให้เป็นรูปเรือ(เรือพระเป็นสัญลักษณ์ในงานประเพณีชักพระของชาวใต้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวบ้านถือเป็นหัวใจสำคัญในงานประเพณีชักพระที่ทุกวัดจะต้องเตรียมการทำเรือพระล่วงหน้าให้สวยงามไม่น้อยหน้าเรือพระจากวัดอื่นๆเรือพระเป็นงานศิลปกรรมที่ผสมผสานทั้งงานด้านสถาปัตยกรรมประติมากรรมและจิตรกรรมล้วนเกิดจากภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นที่สร้างสรรค์ผลงานขึ้นในแง่ของความสุขหรือทางศิลปะต่างๆการจัดทำเรือพระในอดีตนั้นเป็นการระดมความศรัทธาของบรรดาช่างศิลปะเข้ามาร่วมกันทำเรือพระอย่างสุดฝีมือส่วนบรรดาชาวบ้านจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งด้านปัจจัยและกำลังใจงานศิลปะในเรือพระจึงเป็นงานที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้านเป็นการแสดงออกอย่างอิสระและเกิดจากความกลมเกลียวสามัคคีของคนในหมู่บ้านเป็นการอนุรักษ์ศิลปะและประเพณีอย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา คงขำ และ เครือวัลย์ คงขำ (2561 : 277-288) เรื่องแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่อำเภออ่าวลึกจังหวัดกระบี่การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกและแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่อำเภออ่าวลึกจังหวัดกระบี่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 25 คนโดยการเลือกแบบเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่าประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่สืบทอด

มาจากประเทศอินเดียและได้รับอิทธิพลทางด้านพุทธศาสนาจากนครศรีธรรมราชโดยมีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงคือพ่อท่านเถี้ยนได้นำการชักแห่เรือพระเข้ามาในชุมชนเมื่อ 90 ปีที่แล้วส่วนแนวทางการอนุรักษ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายในการอนุรักษ์ให้ชัดเจนต่อเนื่องมีการให้ความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนมีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานประกาศเกียรติคุณผู้ที่มีผลงานการอนุรักษ์รวมกลุ่มพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยและสร้างเครือข่ายความร่วมมือผลการวิจัย 1. ประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่สืบทอดมาจากประเทศอินเดียโดยเชื่อกันว่าเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปจำพรรษาณสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรดพระพุทธมารดาเมื่อครบพรรษาจึงเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์พุทธศาสนิกชนไปรับเสด็จแล้วอัญเชิญพระพุทธเจ้าประทับบนบุษบกแล้วแห่แหนต่อมาเมื่อมีพระพุทธรูปขึ้นพุทธศาสนิกชนจึงนำเอาพระพุทธรูปยกแห่แหนสมมติแทนพระพุทธองค์และต่อมาประเพณีนี้ได้ถ่ายทอดมายังประเทศไทยโดยเฉพาะภาคใต้โดยจะจัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ของทุกๆปีพุทธศาสนิกชนได้อาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือรถหรือล้อเลื่อนที่ชาวบ้านเรียกว่า “พนมพระ” บนเรือจะมีการประดับตกแต่งสวยงามแล้วแห่แหนชักลากไปตามถนนหนทางหรือในลำน้ำในตำบลเขาใหญ่มีประวัติความเป็นมาการชักแห่เรือพระไม่แน่ชัดคาดว่าเกิดขึ้นมาประมาณ 90 ปีแล้วโดยสันนิษฐานว่าจังหวัดกระบี่ในอดีตเคยเป็นแขวงหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราชเรียกว่า “แขวงเมืองปกาสัย”

เรียกว่า “การชักแห่เรือพระบก”

เรือพระคือรถหรือล้อเลื่อนที่ประดับตกแต่งให้เป็นรูปเรือแล้ววางบุษบกซึ่งภาษาพื้นเมืองของภาคใต้เรียกว่า “นม” หรือ “นมพระ” ยอดบุษบกเรียกว่า “ยอดนม” ใช้สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานแล้วลากในวันออกพรรษาลากพระทางน้ำเรียกว่า “เรือพระน้ำ” ส่วนลากพระทางบกเรียกว่า “เรือพระบก” สมัยก่อนจะทำเป็นรูปเรือให้คล้ายเรือจริงๆและต้องทำให้มีน้ำหนักน้อยที่สุดจึงใช้ไม้ไผ่สานมาตกแต่งส่วนที่เป็นแคมเรือและหัวท้ายเรือคงทำให้แน่นหนาทางด้านหัวและท้ายทำองคคล้ายหัวและท้ายเรือแล้วตกแต่งเป็นรูปพญานาคใช้กระดาษสีเงินสีทองทำเป็นเกล็ดนาคกลางลำตัวพญานาคทำเป็นร้านสูงราว 1.50 เมตรเรียกว่า “ร้านม้า” ส่วนที่สำคัญที่สุดคือบุษบกซึ่งแต่ละที่จะมีเทคนิคการออกแบบบุษบกมีการประดิษประดอยอย่างมากหลังคาบุษบกนิยมทำเป็นรูปจตุรมุขตกแต่งด้วยหางหงส์ข้อฟ้าใบระกาและทึบครอบครีวต้องเตรียม “แทงต้ม” เตรียมหาในกระพ้อและข้าวสารข้าวเหนียวเพื่อนำไปทำขนมต้ม “แขวนเรือพระ”

1. การแตงนมพระ

นมพระหมายถึงพนมพระเป็นพาหนะที่ใช้บรรทุกพระลากนิยมทำแบบคือลากพระทางบกเรียกว่านมพระลากพระทางน้ำเรียกว่า “เรือพระ” นมพระสร้างเป็นร้านม้ามี่ไม้สองท่อนรองรับข้างล่างทำเป็นรูปพญานาคมีล้อ๔ล้ออยู่ใต้ตัวพญานาคร้านม้าใช้ไม้ไผ่สานทำฝาผนังตกแต่งลวดลายระบายสีสวยรอบๆประดับด้วยผ้าแพรสีธงริ้วธงสามชายธงราวงธงยืนห้อยระยงประดับต้นกล้วยต้นอ้อยทางมะพร้าวดอกไม้สดทำอุบะห้อยระย้ามีต้ม

ห่อด้วยใบพ้อแขวนหน้ามพระตัวพญานาคประดับกระจกแวววาวสีสวยข้างๆมพระแขวนโพนกลองระฆัง
ห้องด้านหลังมพระวางเก้าอี้เป็นที่นั่งของพระสงฆ์ยอตนมอยู่บนสุดของมพระได้รับการแต่งอย่างบรรจงดูแล
เป็นพิเศษเพราะความสง่าได้สัดส่วนของมพระขึ้นอยู่กับยอตนมการตกแต่งเรือพระและนมพระ(บุษบก)แต่ละ
วัดต่างก็พยายามตกแต่งกันอย่างวิจิตรบรรจงเป็นพิเศษนมพระนับเป็นส่วนสำคัญที่สุดของเรือพระหลังคาม
พระนิยมทำเป็นจตุรมุขหรือจตุรมุขซ้อนตกแต่งด้วยหงส์ช่อฟ้าใบระกาตัวลายองกระจันทันพระบัวปลายเสาคัน
ทวยเสานมพระใช้กระดาศีเกล็ดลายปิดหรือแกะสลักไม้อย่างประณีตงดงามยอตนมพระจะเรียกชะลูด
ปลายสุดมักใช้ลูกแก้วฝังเมื่อต้องแสงแดดจะทอแสงระย้าการสร้างนมพระหรือบุษบกสำหรับลากพระบงส่วน
ใหญ่นิยมสร้างบนร้านไม้ซึ่งประกอบติดแน่นอยู่บนไม้สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่สองท่อนที่รองรับช่วงล่างไม้สองท่อนนี้
สมมติเป็นพญานาคทางด้านหัวและท้ายทำงอนคล้ายหัวเรือและท้ายเรือบางทีทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาค
หรือสัตว์อื่นๆถ้าทำเป็นรูปหัวนาคและหางนาคที่ลำตัวนาคมักประดับด้วยกระจกต่างๆร้านไม้กลางลำตัวนาคซึ่ง
ใช้สำหรับวางบุษบกมักจะสร้างสูงราว 1.50 เมตรนมพระหรือบุษบกบนร้านไม้ที่สร้างอย่างประณีตใช้สำหรับ
ประดิษฐานพระพุทธรูปที่เรียกว่าพระลากรอบๆนมพระจะประดับประดาด้วยธงผ้าแพรสีนอกจากนี้ยังมีธงราว
ธงยืนห้อยระยียงระยงและมีเครื่องประดับต่างๆเช่นอุษะดอกไม้แห้งระย้าย้อยต้นกล้วยต้นอ้อยมะพร้าว
เป็นต้นด้านหน้ามพระนอกจากจะตั้งบาตรสำหรับตักน้ำจากผู้ทำบุญแล้วมักจะตั้งธรรมาสน์หรือเก้าอี้สำหรับ
พระสงฆ์ผู้ควบคุมดูแลการลากพระได้นั่งส่วนด้านหลังของมพระมีโพน (กลองเพล) ช้องโหม่งฉิ่งฉาบซึ่งใช้
สำหรับประโคมที่ด้านหน้าของหัวเรือหรือนาคทั้งสองมีนาคขนาดใหญ่พอกำรอบยาวประมาณ 30 เมตรผูกอยู่
ข้างละเส้นเชือกนี้สำหรับให้ชาวบ้านลากพระถ้าหากการลากพระนั้นเป็นการลากบนถนนหรือพื้นที่เรียบนิยม
ทำล้อ 4 ล้อที่ใช้ตัวนาคทั้งสองข้างด้วยเพื่อจะได้ไม่ต้องออกแรงในการลากพระมากนักแต่ถ้าผ่านที่ไม่เรียบหรือ
ผ่านทุ่งนาที่ไม่นิยมใส่ล้อแต่จะคงตามแบบเดิมไว้สำหรับในปัจจุบันนิยมทำเรือพระบกบนรถยนต์เป็นส่วนใหญ่
เพราะสะดวกต่อการชักลากการสร้างเรือพระเพื่อใช้ลากพระทางน้ำการเตรียมการไม่แตกต่างจากเรือพระที่ใช้
ลากพระทางบกอาจใช้เรือลำเดียวตั้งนมพระกลางลำเรือแล้วใช้ฝีพายเรือพระหรือใช้เรือขนาดใหญ่ 3 ลำมา
เรียงกันผูกให้เรือติดกันอย่างมั่นคงแล้วใช้ไม้กระดานวางเรียงให้เต็มลำเรือทั้งสามลำเพื่อเป็นพื้นราบสำหรับวาง
ร้านไม้และบุษบกตรงกลางลำตกแต่งเรือพระและนมพระด้วยแพรพรรณกระดาศีธงทิวและต้นไม้มี่ที่นั่ง
สำหรับพระภิกษุผู้ควบคุมและมีเครื่องดนตรีสำหรับประโคมเช่นเดียวกับในเรือพระบกส่วนที่หัวเรือพระมีเชือก
นาคเท่ากับของเรือพระบกผูกไว้สำหรับให้เรือชาวบ้านมาช่วยกันลากพระพุทธรูปที่นิยมใช้ในพิธีลากพระนิยม
ใช้ปางอุ้มบาตรแต่มีหลายท้องถิ่นนิยมใช้ปางคันธารราษฎร์ซึ่งเป็นปางขอฝนที่ใช้ในพิธีพิธีพืชมงคลของภาค
กลางแต่บางวัดใช้พระพุทธรูปปางห้ามสมุทรและปางอื่นๆนอกจากนี้อาจจะใช้ 1 องค์ 2 องค์หรือ 3 องค์ก็ได้
สอดคล้องกับงานวิจัยของภานิมา สีสไหม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมประเพณีชักพระของ
เทศบาลตำบลวัดประดู่อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีจังหวัดสุราษฎร์ธานีผลการศึกษาพบว่าประเพณีชักพระเป็น
ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้เป็นการทำบุญหลังวันออกพรรษาตรงกับวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 เป็นการจำลอง

เหตุการณ์เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ชาวบ้านจึงแห่เห็นกันไปเฝ้ารับเสด็จแสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพรียงทำให้เกิดความรักความสามัคคีซึ่งมีองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระประกอบด้วยการทำเรือพนมพระการทำลองการทำขนมต้มเทศบาลจึงได้มีบทบาทในการส่งเสริมประเพณีชักพระด้วยการสนับสนุนงบประมาณการจัดงานสมโภชการแสดงธรรมเทศนาและเพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีชักพระไว้ให้ลูกหลานเทศบาลควรจัดตั้งพิพิธภัณฑ์หรือการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อจัดแสดงเรื่องราวต่างๆการบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นเรียนรวมถึงการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระให้คงอยู่สืบไป

2. การอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระ

พระลากคือพระพุทธรูปยืนแต่ที่นิยมคือพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 พุทธบริษัทจะสงฆ์พระลากเปลี่ยนจีวรแล้วอัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนนมพระแล้วพระสงฆ์จะเทศนาเรื่องการเสด็จไปดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้าตอนเช้ามีดในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ชาวบ้านจะมาตักบาตรหน้านมพระเรียกว่าตักบาตรหน้าล้อเสร็จแล้วจึงอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนนมพระในตอนนี้อาจจะทำพิธีทางไสยศาสตร์เพื่อให้การลากพระราบรื่นปลอดภัย

3. การลากพระ

ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น 2 สายเป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชายโดยใช้โพน (ปัด) ฆ้องระฆังเป็นเครื่องตีให้จังหวะเข้าใจในการลากพระคนลากจะเบียดเสียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้องบทลากพระเพื่อผ่อนคลายสอดคล้องกับงานวิจัยของพระไชยยา พิณบรรเลง (2552 : 126-128) ได้ศึกษาการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีการแห่เรือบั้งจังหวัดเพชรบุรีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผลการวิจัยพบว่าการเล่นแห่เรือบั้งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์กล่าวคือเมื่อน้ำเพชรบุรีแห้งขอดอันมีสาเหตุมาจากการสร้างเขื่อนปิดกั้นแม่น้ำเพชรบุรีการเล่นแห่เรือที่ที่เคยเป็นที่นิยมเล่นของชาวเพชรบุรีมาแต่เดิมไม่สามารถเล่นได้จึงได้มีผู้พัฒนารูปแบบการเล่นให้มาเล่นบนบกได้แล้วเรียกว่าแห่เรือบั้งซึ่งมีรูปแบบการเล่นคล้ายกับการแห่เรือที่ต่างกันตรงที่การเล่นแห่เรือบั้งจำลองเรือขึ้นมาเล่นบนบกส่วนเพลงที่นำมาเล่นก็ยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับการแห่เรือและมีลักษณะที่ไม่ต่างไปจากเพลงพื้นบ้านอื่นๆ ส่วนปัญหาของประเพณีการแห่เรือบั้งจังหวัดเพชรบุรีมีหลายประการคือการละเล่นมีรูปแบบเรียบๆไม่สลับซับซ้อนจึงไม่ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของผู้ดูหรือผู้ชมไม่ได้รับความสนใจจากกลุ่มเยาวชนไม่ได้รับความสนใจจากกลุ่มเยาวชนพ่อเพลงแม่เพลงปัจจุบันลดจำนวนลงเรื่อยๆ

2. การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

2.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาศตูลให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าประสงค์ของโรงเรียนบ้านคลองขุดพร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุนอำนาจความสะดวกให้คำปรึกษาชี้แนะและสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด โดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา อักกะมานัง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่นโดยงานวิจัยเรื่องนี้ยังได้ทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่นโรงเรียนเทศบาลวัดราชบูรณะอุทิศสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ดในเรื่องของปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนการทดลองใช้และการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่นซึ่งได้ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้คือปัจจัยด้านบุคลากรโดยผู้บริหารเป็นบุคลากรหลักสำคัญหากมีสมรรถนะความสามารถคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจะนำไปสู่กระบวนการบริหารสถานศึกษาที่ดีส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือปัจจัยด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการพัฒนารูปแบบได้ทำการสร้างรูปแบบให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือขั้นจุดประกายความสนใจการวางแผนการเรียนรู้ถ้าลงมือเรียนรู้ตามแผนขั้นนำเสนอข้อมูลสรุปความรู้และขั้นจัดทำชิ้นงานเมื่อมีการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดโดยมีความเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์มีความครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

2.2 การจัดรายวิชาการเรียนการสอนโดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนการวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชาโดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ขวลิท ขอดศิริ (2560 : 79-83) เรื่องการบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการเพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการพบว่าในจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่น่าสนใจและพบว่าแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นิสิตสนใจและสามารถนำไปบูรณาการในการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนวัดศรีสุพรรณ 2) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านถวายเป็นและ 3) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านป่าตาลนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ประกอบพบว่าในแต่ละท้องถิ่นที่ได้เลือกทำการศึกษา มีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น

2.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ขวลิขิต ขอดศิริ (2560 : 79-83) การศึกษาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำบุญศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการพบว่านิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่มีความสนใจเป็นอย่างมากโดยการตั้งใจฟังการให้ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและตั้งใจในการผลิตชิ้นงานของตนเองทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้หลังจากการเรียนรู้เสร็จสิ้นนิสิตได้ทำการสะท้อนคิดในกิจกรรมแต่ละแหล่งการเรียนรู้โดยอยากให้กิจกรรมเช่นนี้อีกและใช้เวลาในการผลิตชิ้นงานมากกว่านี้เพราะชิ้นงานที่ผลิตขึ้นเป็นเพียงจุดเล็กๆที่จะทำให้เกิดทักษะในการทำงานโดยทักษะในการทำงานในครั้งนี้เกิดองค์ความรู้หลายอย่างนอกจากความสนใจที่ตนเองอยากศึกษาคือการได้ค้นพบว่าการทำงานของตนเองจะทำให้เกิดการวางแผนการทำงาน การฝึกความอดทน ความมุ่งมั่น มานะพยายามที่ทำให้ชิ้นงานประสบผลสำเร็จและอีกประการหนึ่งคือการแก้ปัญหาซึ่งตนเองจะนำข้อค้นพบที่ได้ไปฝึกเยาวชนในอนาคตซึ่งนิสิตได้เรียนในสาขาการศึกษาก็จะสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมและเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ในการทำงานในอนาคตทั้งงานเดี่ยวงานคู่และงานกลุ่ม

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนการบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องดำเนินการด้วยการจัดการกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิตการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยการมีส่วนร่วม กับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าการกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนักและเข้าใจสำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่โดยการนำความรู้ที่ได้เข้ามาบูรณาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ขวลิขิต ขอดศิริ (2560 : 79-83) เรื่องการบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำบุญศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำบุญศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการเพื่อศึกษาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนและถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำบุญศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการการถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำบุญศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.5 การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียนแสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในหัวข้อประเพณีแห่แข่งเรือขึ้นโขงชิงธงอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพรในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนวิชาประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคนสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญจิรศม์ทิพย์บุญทรัพย์ (2562 : 70-72) การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธงอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวังเป็นการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเก่าแก่มากกว่า 100 ปีของชาวอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพรงานวิจัยนี้ความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) เพื่ออนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธงอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพร 2) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวังพื้นที่วิจัยได้แก่โรงเรียนบ้านทับวังตำบลบ้านควนอำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1.1 ควรมีการจัดบันทึกเอกสารทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเพณีชักพระ ของท้องถิ่น
- 1.2 ควรบูรณาการจัดการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนาชักพระและบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลับกลุ่มสาระอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของท้องถิ่นที่สำคัญอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. (2563). *การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. โรงเรียนบ้านคลองขุด. สตูล: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.
- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และ ศรัณยา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. *วารสารนักบริหาร*. 32 (4), 139-146.
- ขวัญจิรศม์ ทิพย์บุญทรัพย์. (2562). *การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง*. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.

- ธนสันต์ ปานแก้ว และ รงค์ บุญสวยขวัญ. (2557). ประเพณีชักพระทางทะเล อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*. 4 (3), 114-123.
- ในตะวัน กำหอม. (2559). *การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม*. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข
- พระไชยยา พิณบรรเลง. (2552). *การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระเรือบก จังหวัดเพชรบุรีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระมหาฐิติพงศ์ ชูจิตต์. (2561). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการมีส่วนร่วมในการสงวนรักษาประเพณีชักพระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภาพิมล สี่ไหม. (2553). *การส่งเสริมประเพณีชักพระ ของเทศบาลตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ขวลิต ขอดศิริ. (2560). *การบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. (2553). ภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารวัฒนธรรมไทย*. 36 (9), 2-4.
- สุพัตรา คงขำ และ เครือวัลย์ คงขำ. (2561). แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการชักแห่เรือพระบกของตำบลเขาใหญ่ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย* 10 (2), 277-288.
- สุภัทรา อักกะมานัง. (2554). *รูปแบบการจัด การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ท้องถิ่น*. สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.